

กระบวนการยุติธรรม กับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชน

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช*

หากความยุติธรรมในสังคมใด ไร้ซึ่งความเข้าใจในสิทธิและเสรีภาพของประชาชน สังคมก็ไม่อาจสงบเรียบร้อยได้อย่างยั่งยืน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจึงมีบทบาทหน้าที่ส่งเสริม คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และหลักสิทธิมนุษยชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้ประชาชนมีความสมานฉันท์ ได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันสิทธิเสรีภาพในระดับสากล ภายใต้วิสัยทัศน์ขององค์กรว่า **“เป็นองค์กรกลางในการอำนวยความสะดวกคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน ตามมาตรฐานสากล อย่างยั่งยืน”**

และเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรเล็งเห็นว่าประชาชนจะต้องได้รับความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย สิทธิ หน้าที่ การเคารพสิทธิผู้อื่นและไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น ตลอดจนการจัดวางระบบและส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนการดำเนินการให้พยาน ผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญา ได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือเยียวยาในเบื้องต้น

เพื่อความชัดเจนในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ องค์กรจึงได้แบ่งระบบการดำเนินงานเป็น 5 ระบบ ได้แก่

1. ระบบส่งเสริมและป้องกัน
2. ระบบงานพิทักษ์สิทธิ
3. ระบบช่วยเหลือและเยียวยา
4. ระบบงานระงับข้อพิพาททางเลือก
5. ระบบงานหลักประกันสิทธิ

* อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

กรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ. “วิสัยทัศน์ พันธกิจ”. <http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/2012-06-20-05-54-34/2012-06-20-06-02-18>

แม้ว่าระบบจะดูแบ่งแยกออกชัดเจน แต่การกลไกการทำงานของแต่ละระบบนั้นมีผลเชื่อมโยงถึงกัน ทั้งหมดล้วนแต่เป็นการอำนวยความสะดวกประโยชน์ให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมอย่างแท้จริง เพราะฉะนั้นการเข้าใจในทุกกระบวนการและทุกระบบการทำงานก็จะก่อเกิดผลดีอย่างยิ่งแก่การรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชน

เพื่อความเข้าใจที่มากขึ้นในบทบาทหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ โดยเฉพาะในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนโดยตรงได้แก่ การดำเนินการให้พยาน ผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญาได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือเยียวยาในเบื้องต้น และการอยู่รวมกันอย่างสันติของประชาชนในสังคม โดยมีการสร้างหลักประกันสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายและตามสิทธิมนุษยชนในระดับสากล จะขอกล่าวขยายความเพิ่มเติมให้กระจ่างและเข้าใจอย่างชัดเจนมากขึ้น ดังนี้

ระบบงานส่งเสริมและป้องกัน

ระบบงานส่งเสริมและป้องกัน มีหน้าที่หลักในการสร้างการรับรู้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชน เพื่อให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และเคารพสิทธิผู้อื่น โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนทุกคนรับรู้และตระหนักในสิทธิและเสรีภาพของตนเอง ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และมีความรู้พื้นฐานในการช่วยผู้อื่นรักษาสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมาย การให้ข้อมูลเรื่องสิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนผ่านสื่อต่างๆ ที่เข้าถึงได้ง่าย ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ คลิปวิดีโอที่เผยแพร่ในอินเทอร์เน็ต แผ่นพับ และอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการเรียนรู้สิทธิและเสรีภาพได้มากขึ้น

ระบบงานพิทักษ์สิทธิ

ระบบงานพิทักษ์สิทธิ มีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนกลุ่มเสี่ยงกำลังจะถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ หรือผู้ที่ได้รับความเป็นธรรมจากการถูกละเมิดสิทธิ ด้วยการดำเนินการช่วยทางกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม มีบริการที่สำคัญ ได้แก่

1. บริการสายด่วนสิทธิเสรีภาพ 1111 กด 77

สายด่วนของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นการเพิ่มความใกล้ชิดให้กับประชาชนและหน่วยงานรัฐได้มากขึ้น อีกทั้งสามารถให้ความช่วยเหลือครอบคลุมไปถึงประชาชนที่อยู่ต่างจังหวัดที่ไม่สะดวกในการเดินทางเข้ามาร้องเรียนเรื่องราวต่างๆ ด้วยตนเอง เป็นการลดช่องว่างของประชาชนไม่ให้ถูกเอาเปรียบจากกระบวนการยุติธรรมที่ล่าช้า โดยให้บริการรับร้องเรียนเรื่องราวของประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่ตนเองควรได้รับ รวมทั้งให้คำปรึกษาเกี่ยวกับข้อกฎหมายและสนับสนุนเงินจากกองทุนยุติธรรมด้วยการจ่ายเงินเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญารวมถึงการคุ้มครองพยานในคดีอาญาจนกว่าจะสิ้นสุดการต่อสู้คดี โดยไม่คิดค่าบริการใดๆ

2. คลินิกยุติธรรม

คลินิกยุติธรรม ตั้งอยู่ในสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทุกแห่ง บริการให้คำปรึกษาด้านกฎหมายรับเรื่องราวร้องทุกข์ แนะนำสิทธิต่างๆ รวมทั้งเป็นศูนย์ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายให้กับพี่น้องประชาชน ให้คำปรึกษาทางกฎหมายให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม

อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรม โดยไม่มี
ค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

3. การดำเนินการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือ ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

เจ้าหน้าที่เชิงรุกของกรมคุ้มครองสิทธิ
เสรีภาพ ทำหน้าที่ออกใบแจ้งสิทธิ และประสาน
ความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
รวมทั้งให้คำปรึกษาด้านกฎหมายแก่ผู้เสียหาย
ให้ความช่วยเหลือด้านคดี ตลอดจนรับเรื่อง
ร้องทุกข์ขอความเป็นธรรม และส่งต่อเจ้าหน้าที่
ที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่สำนักงานช่วยเหลือ
ทางการเงินแก่ผู้เสียหาย

4. การรณรงค์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ สิทธิเสรีภาพทางกฎหมาย

กรมส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ ได้จัดให้มีหลาย
ช่องทางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ
ทางกฎหมายแก่ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นสายด่วน
1111 กด 77 ดังที่กล่าวมา และสื่อต่าง ๆ เกมการ์ตูน
ให้ความรู้ แผ่นพับ และอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชน
เข้าถึงได้ง่ายและขอรับบริการได้สะดวกมาก
ยิ่งขึ้น

5. การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา

ไม่ว่าจะอายุเท่าไร เชื้อชาติอะไร รูปร่าง
หน้าตาแบบไหน รวยหรือจน หรือแม้แต่ผู้พิการ
มนุษย์ทุกคนควรมีสิทธิเข้าถึงความยุติธรรม
ทุกคนโดยเท่าเทียม กรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ
จึงได้จัดให้มีบริการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเข้าถึง
ความยุติธรรมแก่กลุ่มเปราะบาง และด้วยโอกาส
ที่เข้าไม่ถึงความยุติธรรม เช่น

- บริการจัดหาล่ามภาษาต่างประเทศ
และภาษามือ ที่เป็นล่ามมาตรฐาน มีความรู้ใน

คำศัพท์ด้านกระบวนการยุติธรรม และสามารถ
แปลสารได้อย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ เนื่องจาก
จะส่งผลต่อการตัดสินใจ มีความน่าเชื่อถือ
สำหรับกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้พิการซ้ำซ้อน
ที่ตั้งครรภ์เพราะถูกข่มขืน ชาวต่างชาติ และ
ชนเผ่าต่าง ๆ

- กองทุนยุติธรรม เพื่อสนับสนุนเงิน
หรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ
ประชาชนในด้านกฎหมาย การฟ้องร้อง การ
ดำเนินคดีหรือการบังคับคดี การคุ้มครองสิทธิ
และเสรีภาพของผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือ
ไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือการคุ้มครองสิทธิ
และเสรีภาพของประชาชนตามที่บัญญัติไว้ใน
รัฐธรรมนูญ รวมถึงผู้ที่กระทำการใด ๆ เพื่อ
ปกป้อง คุ้มครอง หรือรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
หรือสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ระบบงานช่วยเหลือและเยียวยา

เมื่อประชาชนถูกละเมิดสิทธิตกเป็นผู้เสียหาย
หรือเหยื่ออาชญากรรมที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม
จะได้รับการช่วยเหลือเยียวยาและฟื้นฟูสภาพ
จิตใจเบื้องต้น นอกจากนี้ กรมคุ้มครองสิทธิ
เสรีภาพ ยังมีบริการให้ความช่วยเหลือทาง
การเงินตามสิทธิของผู้เสียหายและจำเลย
ในคดีอาญา ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติค่า
ตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย
แก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่ม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559) โดยจะคุ้มครองบุคคล
2 ประเภท ได้แก่

1. ผู้เสียหาย คือ บุคคลที่ได้รับความเสียหาย
จากการกระทำผิดอาญาของผู้อื่น โดยไม่มีส่วน
เกี่ยวข้องสามารถขอรับค่าตอบแทนจากรัฐได้
ในกรณีต่อไปนี้

- ได้รับบาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจ หรือถึงแก่ความตายเนื่องจากถูกทำร้ายร่างกาย ถูกทำให้เสียชีวิต ถูกลูกหลง ถูกทำให้แท้งลูก ถูกข่มขืน ถูกกระทำอนาจาร ถูกข่มขืนใจ ถูกหน่วงเหนี่ยว กักขัง ถูกลักทรัพย์ ถูกวิ่งราวทรัพย์ ถูกริดเอาทรัพย์ ถูกชิงทรัพย์ ถูกปล้นทรัพย์ หรือบุกรุก

- ได้รับบาดเจ็บสาหัสหรือตาย จากการกระทำโดยประมาทของผู้อื่น

- เด็ก คนชรา คนป่วยที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้และถูกทอดทิ้ง

2. จำเลย คือ บุคคลซึ่งถูกพนักงานอัยการฟ้องต่อศาลว่าได้กระทำความผิดทางอาญา และถูกจำคุกในระหว่างพิจารณาคดี ต่อมาได้มีการถอนฟ้องหรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องว่าจำเลยไม่มีความผิดหรือที่เรียกว่า “แพะ” มีสิทธิการได้รับเงินช่วยเหลือ ดังนี้

กรณีทั่วไป

- ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 40,000 บาท

- ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 20,000 บาท

- ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบกิจการได้ตามปกติ จ่ายตามค่าแรงขั้นต่ำของจังหวัดที่ทำงาน แต่จ่ายเป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี

- ค่าตอบแทนความเสียหายอื่น ๆ พิจารณาจ่ายเป็นเงินตามจำนวนที่คณะกรรมการพิจารณา

- ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เช่น ค่าเยียวยาฟื้นฟูจิตใจ แต่ไม่เกิน 50,000 บาท

- ค่าห้องและค่าอาหารในการเข้ารับการรักษาพยาบาล จ่ายไม่เกินวันละ 1,000 บาท

กรณีเสียชีวิต

- ค่าตอบแทนกรณี ถึงแก่ความตาย จ่ายตั้งแต่ 30,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000 บาท

- ค่าจัดงานศพ จ่าย 20,000 บาท

- ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู จ่ายไม่เกิน 40,000 บาท

- ค่าเสียหายอื่น จ่ายตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร เช่น ค่าเยียวยาฟื้นฟูจิตใจ ให้แก่ทายาทแต่ไม่เกิน 40,000 บาท

สิทธิการได้รับเงินช่วยเหลือของจำเลยในคดีอาญา ดังนี้

กรณีทั่วไป

- ค่าทดแทนจากการถูกคุมขังจ่ายอัตราวันละ 200 หรือ 500 บาท (คำนวณจากวันที่ถูกคุมขัง ตามอัตราที่กฎหมายกำหนด)

- ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 40,000 บาท ซึ่งเป็นผลมาจากการถูกดำเนินคดี

- ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ซึ่งเป็นผลมาจากการถูกดำเนินคดี

- ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี นับตั้งแต่วันที่ไม่สามารถประกอบกิจการได้ตามปกติ จ่ายตามค่าแรงขั้นต่ำของจังหวัด ที่ทำงานนั้น ๆ

- ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

- ค่าทนายความ จ่ายเท่าที่จ่ายจริงตามแต่ละประเภทคดีที่กฎหมายกำหนด

- ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการดำเนินคดี จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 30,000 บาท

- ค่าห้องและอาหารในการเข้ารับการรักษาพยาบาล จ่ายไม่เกินวันละ 1,000 บาท

กรณีเสียชีวิต

- ค่าทดแทน จ่าย 100,000 บาท
- ค่าจัดการงานศพ จ่าย 20,000 บาท
- ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู จ่ายไม่เกิน 40,000 บาท

- ค่าเสียหายอื่น จ่ายตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร เช่น ค่าเยียวยาพื้นฟูจิตใจให้แก่ทายาทแต่ไม่เกิน 40,000 บาท

นอกจากนี้ กรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพยังมีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิของพยานในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ซึ่งได้รับการบัญญัติขึ้นเพื่อเพิ่มความคุ้มครองให้กับพยาน ให้สอดคล้องกับที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 255 ได้บัญญัติรองรับสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญาไว้ 3 ประการ คือ

- สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองความปลอดภัย
- สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม
- สิทธิจะได้รับค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ

ทั้งนี้ พยาน หมายความว่าพยานบุคคลซึ่งจะมาให้ หรือได้มาให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาลในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้ชำนาญการพิเศษ แต่มิให้หมายความรวมถึงจำเลยที่อ้างตนเองเป็นพยาน

ในกรณีที่สามารถเรีย ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่น ที่มีความสัมพันธ์

ใกล้ชิดกับพยาน ซึ่งมีผลต่อการที่พยานจะมาเป็นพยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัย พยานสามารถร้องขอให้คุ้มครองความปลอดภัยของบุคคลดังกล่าวได้ด้วย โดยมีหลักเกณฑ์การขอคุ้มครองพยาน ดังนี้

- มีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น

- พยาน (รวมถึงพยานผู้เสียหายด้วย) ได้ไปให้การหรือจะไปให้การเป็นพยานในคดีอาญาดังกล่าว

- พยานถูกข่มขู่ คุกคาม

การคุ้มครองพยานมี 2 มาตรการ ได้แก่

1) การคุ้มครองพยานตามมาตรการทั่วไป
ลักษณะของคดีอาญาที่ขอคุ้มครอง คือ เป็นคดีอาญาทั่วไป

ลักษณะความรุนแรงแห่งคดีน้อย/ไม่ซับซ้อน/ไม่มีผลกระทบต่อสังคม และมีพฤติการณ์ความไม่ปลอดภัยน้อย วิธีการคุ้มครอง ได้แก่

- จัดให้พยานอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย
- จัดเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัย
- แวะเวียนตรวจเยี่ยม
- ปกปิดข้อมูลที่สามารถระบุตัวพยานได้

2) การคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษ
ลักษณะของคดีอาญาที่ขอคุ้มครอง คือ เป็นคดีที่ปรากฏตามมาตรา 8 เช่น คดีเกี่ยวกับยาเสพติด การฟอกเงิน การทุจริต สุลกากร คดีเกี่ยวกับความมั่นคง ความผิด เกี่ยวกับเพศ อั้งยี่ ซ่องโจร หรือความผิด ที่มีโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป หรือคดีซึ่งสำนักงานคุ้มครองพยานเห็นสมควรให้ความคุ้มครองพยาน วิธีการคุ้มครอง ได้แก่

- ย้ายที่อยู่ จัดหาที่พักอันเหมาะสม
- จัดเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัย

• จ่ายค่าเลี้ยงชีพที่สมควรแก่พยานหรือบุคคลที่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดู

• ช่วยเหลือเรียกร้องสิทธิที่พยานพึงได้รับ

• ดำเนินการเพื่อให้พยานมีอาชีพ/การศึกษาอบรม/หรือ ดำเนินการอื่นใดให้พยานสามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามความเหมาะสม

• ดำเนินการอื่นใดให้พยานได้รับความช่วยเหลือ/ได้รับ ความคุ้มครองตามที่เห็นสมควรผู้มีสิทธิยื่นคำขอ ได้แก่

• พยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน

• พนักงานสืบสวนคดีอาญา

• พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา

• พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา

• ศาลหรือสำนักงานคุ้มครองพยาน

โดยใช้เอกสารหลักฐานประกอบการยื่นคำขอ ได้แก่

• สำเนาบัตรประชาชน

• สำเนาทะเบียนบ้าน

• สำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคดี เช่น บันทึกประจำวัน บันทึกคำให้การ

• หลักฐานที่เกี่ยวกับพฤติการณ์ความไม่ปลอดภัย (ถ้ามี)

กรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ยังได้ให้การสนับสนุนค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยานดังนี้

1) ค่าตอบแทนกรณีพยานมาให้ข้อเท็จจริง/เบิกความต่อศาล

ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน

• เดินทางภายในจังหวัด 200 บาท

• เดินทางข้ามจังหวัด 500 บาท

2) ค่าตอบแทนกรณีพยาน/บุคคลใกล้ชิด กรณีเสียชีวิต

• ค่าตอบแทนกรณีเสียชีวิต 30,000-100,000 บาท

• ค่าจัดการศพ 20,000 บาท

• ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดู ไม่เกิน 30,000 บาท

• ค่าอุปการะดานการศึกษานูตร เดือนละไม่เกิน 3,000 บาท

กรณีบาดเจ็บ

• ค่ารักษาพยาบาล ไม่เกิน 30,000 บาท

• ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจ ไม่เกิน 50,000 บาท

• ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ 200/วัน

• ค่าเสียหายอื่น ๆ ไม่เกิน 50,000 บาท

ค่าใช้จ่ายกรณีพยานเข้าโครงการคุ้มครองพยาน

1) ค่าใช้จ่ายของพยาน

• ค่าที่พักอาศัย ไม่เกิน 800/วัน

• ค่าอาหาร/เครื่องดื่ม 200/วัน

• ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ตามอัตราค่าแรงขั้นต่ำ/วัน

2) ค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่ชุดคุ้มครอง

• ค่าที่พักไม่เกิน 800/วัน

• ค่าดำเนินการ 300/วัน

• ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการอื่นใดให้พยานได้รับความช่วยเหลือ หรือได้รับความคุ้มครองเท่าที่จ่ายจริง

การสิ้นสุดการคุ้มครองพยาน จะเกิดขึ้นเมื่อ

• พยานตาย

• พยานขอยกเลิกการคุ้มครอง

• พยานไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข

- พฤติการณ์ ความไม่ปลอดภัย เปลี่ยนแปลงไป
- พยานไม่ให้การเป็นพยานโดยไม่มีเหตุสมควร
- ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ พยานฐาน แจ้งความเท็จหรือเบิกความเท็จ

ระบบงานระงับข้อพิพาททางเลือก

ระบบงานระงับข้อพิพาททางเลือก มีหน้าที่ ในการส่งเสริมมาตรการ กลไกจากรัฐ และการสร้างกติกาชุมชน ด้วยการมีส่วนร่วมภาค ประชาชนที่มีข้อพิพาทต่อกันให้มีทางเลือก ที่สามารถไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทกันเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ด้วยการจัดตั้ง “ศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท” ตามชุมชนต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานสากล

ภารกิจส่งเสริมการระงับข้อพิพาท

ส่งเสริมการทำงานเครือข่าย

อาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จำนวน 1,376 คน

ศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทชุมชน จำนวน 351 ศูนย์

พัฒนาระบบระงับข้อพิพาท

หลักสูตรฝึกอบรมการไกล่เกลี่ยและ ระงับข้อพิพาทในชุมชน

ระดับต้น

ระดับกลาง

ระดับสูง

ปฏิบัติการระงับข้อพิพาท

ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามที่ประชาชน และหน่วยงานต่างๆ ร้องขอ

ภารกิจของกรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ในการส่งเสริมและระงับข้อพิพาท

ศูนย์ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทชุมชน มีจำนวน 351 ศูนย์ มีหลักสูตรมาตรฐานระดับต้น ระดับ กลาง และระดับสูง อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ในระดับสูงมีผู้ผ่านการอบรมเพียง 36 คน เท่านั้น

การไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทในประเทศไทย ถือเป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ไม่ได้ บังคับใช้ แต่ก็เป็นการช่วยลดคดีเข้าสู่ศาล ซึ่ง หมายความว่า เป็นการลดงบประมาณที่เสีย

ไปกับการดำเนินคดีในศาล ซึ่งการวิจัยพบว่า คดีหนึ่ง ๆ ที่ผ่านศาลจะใช้งบประมาณโดยเฉลี่ย 170,000 – 180,000 บาท และระยะเวลาเฉลี่ย 3 ปี ในการดำเนินงาน

ระบบงานหลักประกันสิทธิ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีบทบาท เข้ามาสร้างหลักประกันสิทธิและเสรีภาพ ตาม กฎหมายและตามสิทธิมนุษยชนในระดับสากล

โดยการสร้างมาตรฐานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผลักดันและพัฒนากฎหมายให้ทันสมัย ส่งเสริมการนำมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติ สร้างมาตรฐานกลไกและการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ละเมิดสิทธิ โดยมีภารกิจรับผิดชอบ ดังนี้

- **การจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** เพื่อเป็นแนวทางให้ทุกหน่วยงาน ส่งเสริมและป้องกันสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนในชาติและเพิ่มความเข้มแข็งของหลักนิติรัฐ

- **การดำเนินการตามพันธกรณีสากลด้านสิทธิมนุษยชน** จากการที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ และได้เข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ทำให้มีข้อผูกพันที่จะต้องดำเนินการตามสนธิสัญญา 4 ประการ ได้แก่

- 1) การประกันให้เกิดสิทธิต่าง ๆ ตามที่ระบุในสนธิสัญญา

- 2) การปฏิบัติให้เกิดสิทธิตามที่รับรองไว้ในสนธิสัญญาด้วยความก้าวหน้า

- 3) การเผยแพร่หลักการของสิทธิ ตามสนธิสัญญานั้น ให้รับทราบทั่วกันทั้งประเทศ

- 4) การจัดทำรายงานความก้าวหน้าเรื่องสิทธิต่าง ๆ ตามที่สนธิสัญญาระบุไว้และนำเสนอต่อคณะกรรมการสหประชาชาติประจำสนธิสัญญา

ในปัจจุบัน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รับผิดชอบสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน 5 ฉบับ ได้แก่

- 1) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR)

- 2) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International

Covenant on Economic, Social and Cultural Rights – ICESCR)

- 3) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - CERD)

- 4) อนุสัญญาการต่อต้านทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention Against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment - CAT)

- 5) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance (CED)

นอกจากนี้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ดำเนินการร่วมกับกระทรวงต่างประเทศ ในการจัดทำรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทยภายใต้กระบวนการ UPR (Universal Periodic Review) ซึ่งเป็นกระบวนการของรัฐที่จะประเมินทบทวนโดยรัฐกันเอง ผ่านการหารือกับภาคประชาสังคมและภาคประชาชนเพื่อนำสู่การปรับปรุงสิทธิมนุษยชนในประเทศให้ดีขึ้น

สังคมที่มีความสงบสุขอย่างยั่งยืน คือสังคมที่ประชาชนทุกคนมีความรู้สึกว่าจะอาศัยอยู่ด้วยความยุติธรรม เสมอภาค และเท่าเทียมกัน และประชาชนที่รู้สึกถึงความยุติธรรมได้ คือประชาชนที่รู้จักความหมายของคำว่าความเสมอภาค สิทธิ เสรีภาพของตนเองอย่างเข้าใจ ถ่องแท้ ซึ่งจะเป็นผู้รักษาสัญญาของตัวเอง เคารพสิทธิของผู้อื่น และมีความรู้พื้นฐานในการช่วย

ผู้อื่นรักษาสีทิตีและเสรีภาพตามกฎหมายได้
อย่างดีเยี่ยม ทั้งนี้ หากทั้งภาครัฐและประชาชน
มีข้อมูลและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ
เสรีภาพ ที่ถูกต้องตรงกัน นำไปสู่การปฏิบัติตาม
เพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสามัคคี และเป็นไป
ในทางเดียวกันแล้วนั้น ประโยชน์ที่จะก่อเกิดกับ
ประเทศชาติ ก็คือสังคมที่สงบสุขอย่างยั่งยืน

